

Beszélgetés Walter Sauerrel

Aetas 38. évf. 2023. 1. szám, 172–178.

ISSN 0237-7934

DOI [10.14232/aetas.2023.1.172-178](https://doi.org/10.14232/aetas.2023.1.172-178)

www.aetas.hu

„...újra kell gondolnunk az osztrák (és a magyar) történelmet az imperializmus és a kolonializmus szempontjából”

CSAPLÁR-DEGOVICS KRISZTIÁN

Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történelmi Intézet

Walter Sauer osztrák történész, aki „a hagyományos akadémiai körökön kívülről érkező” (Sauer szóhasználata) foglalkozik Afrika, a migráció és az osztrák identitáspolitikai múltjának kutatásával. Az első képzett osztrák történész, aki nemcsak eset-, hanem rendszerszinten is kutatja a Habsburg Monarchia koloniális múltját a történelemtudomány, antropológia és kulturális tanulmányok módszertanának segítségével. Munkájának eredményeit az utóbbi évekig közömbösen fogadta az osztrák történetírás; változást az hozott, hogy Sauer kolonializmussal kapcsolatos angol nyelvű publikációi komoly sikereket arattak a transzatlanti tudományok közegeiben.

Mikor és milyen hatásra döntött úgy, hogy történelemmel kezd foglalkozni? Hol folytatta egyetemi tanulmányait? Kik voltak azok a professzorok, tanárok, akik történelemszemléletére befolyással bírtak, kiktől tanult módszertant?

A történelem iránti érdeklődésem a gyermekkoromhoz vezethető vissza – édesapám a Kunsthistorisches Museumban dolgozott, így gyakran volt lehetőségem arra, hogy „bepilantsak a kulisszák mögé”. A gimnáziumban is jó történelem tanáraink voltak. Némi késlekedés után a Bécsi Egyetemen kezdtem meg történelmi tanulmányaimat 1973-ban, konkrétan a Gazdaság- és Társadalomtörténelmi Intézetben, amelynek legkiemelkedőbb személyisége annak idején a közelmúltban elhunyt Michael Mitterauer volt. Hatással volt rám továbbá Wolfgang Häusler, aki a forradalmak története iránt keltette fel az érdeklődésemet, és Peter Feldbauer, aki arra ösztönzött, hogy habilitáljak. Miután befejeztem tanulmányaimat, néhány évig az intézetünkben maradtam, ahol szerződéssel vettem részt a mindennapi munkában, többek között a tanárképzésben. Sok éven át tartottam úgy előadásokat és szemináriumokat, hogy nem voltam az egyetem rendes alkalmazottja, bár ez sokakat meglep, alapvetően az egyetemen kívüli világban találtam állást magamnak.

Mikor és miért kezdett el foglalkozni Habsburg Közép-Európa és Afrika kapcsolatával? Volt-e mentora, aki ebbe az irányba terelte az érdeklődését?

Ez egy hosszú történet. Eredendően az osztrák, illetve Bécs városa történelmének kutatására lettem „kiképezve”. Annak idején az intézeti oktatás részét képezte a kolonializmus-kutatás és az Európán kívüli kontinensek története is, amiért Peter Feldbauert illeti hála. De az én Afrika iránti érdeklődésemet voltaképpen elsősorban az akkori Dél-Afrika faji megkülönböztetésen alapuló politikája elleni politikai aktivizmus keltette fel. Egyik első

könyvem, amelyet Elfriede Peknyvel együtt adtam ki, Ausztria Dél-Afrikához kötődő kapcsolataival foglalkozott. Így kezdtem el az osztrák történelmet annak Afrikához, illetve általában a harmadik világhoz kötődő kapcsolatainak keresztül kutatni.

Milyen témákat kutatott eddig, és hogyan foglalná össze főbb kutatási eredményeit?

Ha most eltekintek a szűkebben vett osztrák és bécsi témáktól, akkor elsősorban Ausztria, illetve a Habsburg Monarchia Afrikához köthető (poszt-)koloniális kapcsolataival foglalkoztam. Főként a migrációval, illetve az osztrák történelem, történetírás Afrika-kliséivel és projekcióival. Az utóbbi témát többek között két Afrikával kapcsolatos útikönyvön keresztül is feldolgoztam.

Milyen visszhangja volt az Ön kolonializmussal kapcsolatos publikációinak Ausztriában és külföldön? Milyen a viszonya az osztrák történész társadalommal?

Kutatásaimat Ausztriában udvariasan, de némi érdektelenséggel fogadták. Több kolléga azt az álláspontot képviselte, hogy egy mellékes kérdésről van csupán szó. Ezzel szemben én úgy vélem, hogy újra kell gondolnunk az osztrák (és a magyar) történelmet az imperializmus és a kolonializmus szempontjából. Csak akkor változott meg a kérdéshez való hozzáállás Ausztriában, amikor az angol nyelvű országokban felfigyeltek könyveimre, illetve az olyan társadalmi érdeklődést keltő ügyek is begyűrűztek ide, mint amilyen a *Black Lives Matter* mozgalom volt, vagy a vita arról, hogy a gyarmati területekről származó múzeumi anyagokat vissza kell-e szolgáltatni.

Az egyetemi katedráról mennyire sikerül az osztrák társadalom és a diákok érdeklődését felkelteni az osztrák koloniális múlt iránt? Lehet-e e kutatási témában utánpótlást nevelni?

Igen, azt hiszem lehet. Bár én magam nem vagyok erősen becsatornázva az egyetemi vérkeringésbe, számos fiatal kollégát motiválni tudtam arra, hogy ilyen témákkal foglalkozzon. És ezt egyszer majd akár olyan valaki is megteheti, mégpedig magasabb szinten, akinek jobb hozzáférése van a kutatási alapokhoz és az egyetemi kapcsolathálókhöz, mint nekem. Különösen a jelenlegi helyzetben.

Az elmúlt években érezhetően megnőtt a történeti érdeklődés Habsburg Közép-Európa koloniális múltja iránt. Mit gondol, miért aktuális ez a kérdés napjainkban?

A már említett téma, a múzeumi anyagok visszaszolgáltatásának kérdése jelzi, hogy a gyarmatosító múlt utolért bennünket. Ugyanez vonatkozik a koloniális mentalitásokra is, amelyek továbbra is befolyásolják a nyilvánosság gondolkodásmódját, például a rasszizmus terén. A mi [osztrák – Cs-D. K.] társadalmunk továbbá, hogy Ulrich Brand politológust idézzem, „egy olyan birodalmi életformát folytat [ma is], amelynek árát nemcsak a világ lakosságának többsége fizeti, hanem a környezet is”. Az aktuális kihívások egyik fontos gyökere a kolonializmus volt, ezért ezzel a kérdéssel politikai és történeti szempontból egyaránt foglalkozni kell.

A Habsburg Birodalom koloniális múltjának kutatása kapcsán mik a legnagyobb kihívások? Számít-e váratlan kutatási eredményekre?

Eltekintve attól, hogy még mindig nagyon érezhető az érdeklődés hiánya bizonyos helyeken, nagy kihívást látok abban, hogy feltárjuk azt a sok vonatkozó forrást, különösen a bécsi Hadi Levéltárban (*Kriegsarchiv*), amelyet eddig még egyáltalán nem hasznosítottunk.

Nem tudom megmondani, hogy lesznek-e még rejtett váratlan eredmények. Egy másik kihívás koncepcionális jellegű: a Habsburg Monarchia természetesen más módon volt gyarmatosító hatalom (*Kolonialmacht*), mint például Nagy-Britannia vagy Franciaország. Hogyan határozzuk meg azt a szerepet, amelyet a Habsburg Monarchia az európai kolonializmus rendszerében játszott? Ez azt teszi szükségessé, hogy az európai kolonializmus-kutatás paradigmáját, amely eddig mindenekelőtt Nyugat-Európára koncentrált, bővítsük.

Mik a közelebbi és távolabbi tervei, jelenleg min dolgozik?

Néhány héten belül megjelenik az új könyvem, amely az Ausztriába irányuló afrikai migrációról szól, és számos korábbi előtanulmányom összefoglalása (lásd a publikációs listát). Ezt követően ideje lesz annak is, hogy a régi Ausztria, illetve Közép-Európa koloniális elköteleződésével kapcsolatos eddigi kutatási eredményeimet összefoglaljam. Örülök, ha Magyarországon is határozott érdeklődés támad e kérdések iránt, és remélem, hogy az osztrák és magyar történészek közötti együttműködést erősíteni tudjuk.

Bécs, 2022. október 25.

Walter Sauer műveinek válogatott bibliográfiája

Könyvek

1. *Katholisches Vereinswesen in Wien. Zur Geschichte des christlichsozial-konservativen Lagers vor 1914.* Salzburg, 1980.
2. *Grund-Herrschaft in Wien 1700–1848. Zu Struktur und Funktion intermediärer Gewalten in der Großstadt.* Wien, 1993.
3. *Das afrikanische Wien. Ein Stadtführer zu Bieber, Malangatana & Soliman.* Wien, 1996.
4. *Expeditionen ins afrikanische Österreich. Ein Reisekaleidoskop.* Wien, 2014.

Szerkesztett kötetek

1. *Die Apartheid-Connection. Österreichs Bedeutung für Südafrika.* Wien, 1984. (gemeinsam mit Elfriede Pekny alias Theresia Zeschin)
2. *Der dressierte Arbeiter. Geschichte und Gegenwart der industriellen Arbeitswelt.* München, 1984.
3. *Österreich-Afrika. Eine interdisziplinäre Bibliographie.* Journal für Entwicklungspolitik, Sonderheft 1, 1993. (gemeinsam mit Gerald Hödl und Ursula Wolfsberger).
4. *The Vienna Conference. European–Southern African Cooperation in a Globalising World. The cooperation of Parliamentarians and Non-Governmental Organisations. Conference Report.* Studien zum Südlichen Afrika 5. Wien, 1999.
5. *k. u. k. kolonial. Habsburgermonarchie und europäische Herrschaft in Afrika.* Wien–Köln–Weimar, 2002, 2007.
6. *Von Soliman bis Omofuma. Geschichte der afrikanischen Diaspora in Österreich 17. bis 20. Jahrhundert.* Innsbruck–Wien–Bozen, 2007.
7. *Wien – Windhoek retour. 150 Jahre Beziehungen zwischen Österreich und Namibia.* Wien, 2008.
8. *Vom Paradies zum Krisenkontinent. Afrika, Österreich und Europa in der Neuzeit.* Austriaca. Schriftenreihe des Instituts für Österreichkunde. Wien, 2010.

Válogatott tanulmányok

1. [Schuster, bleib bei deinem Leisten...](#) Politische und weltanschauliche Entwicklungen unter Wiener Handwerker am Beispiel der Affäre des Jahres 1794. In: Engelhardt, Ulrich (Hrsg.): *Handwerker in der Industrialisierung. Lage, Kultur und Politik vom späten 18. bis ins frühe 19. Jahrhundert.* Stuttgart, 1984. 435–457.
2. [Österreichs Beziehungen zu Zimbabwe.](#) Journal für Entwicklungspolitik, Jg. 4. (1988). H. 4. 27–54.
3. *Alltagskultur und Kulturkampf am Beispiel der Christlichen Arbeiterbewegung in Österreich.* Archiv. Jahrbuch des Vereins für Geschichte der Arbeiterbewegung, Jg. 6. (1990). 180–203.
4. [Um Legitimität und Vermögen.](#) Zur Geschichte der ungarischen Gewerkschaftsbewegung 1988 bis 1993. Archiv 93. Jahrbuch des Vereins für Geschichte der Arbeiterbewegung, Jg. 9. (1993). 114–160.
5. [Österreichische Beziehungen zu Malawi.](#) Journal für Entwicklungspolitik, Jg. 9. (1993) H. 1. 71–86. (gemeinsam mit Maria Gerbel-Wimberger).
6. [Rassen, Stämme, Steinzeitmenschen.](#) Anmerkungen zum Afrika-Bild der Schulbücher für Geschichte und Sozialkunde. In: Institut für Wirtschafts- und Sozialgeschichte Universität Wien (Hrsg.): *Wiener Wege zur Sozialgeschichte. Themen – Perspektiven – Vermittlungen.* Michael Mitterauer zum 60. Geburtstag. Wien, 1997. 423–440.
7. [Österreich und der Transformationsprozess in Moçambique.](#) Journal für Entwicklungspolitik, Jg. 13. (1997) H. 2. 199–207.

8. *Von der Schwierigkeit, auf Entwicklung zu reagieren. Österreichs Beziehungen zum Südlichen Afrika seit 1980.* In: Slezak, Gabriele – Langthaler, Richard (Hrsg.): Österreich und die Entwicklungsgemeinschaft Südliches Afrika (SADC). Wien, 1998. 81–93.
9. [Colonial Exploration and East African Resistance](#). Oscar Baumann's first expedition into Usambara, 1888. *Analele Universitatii Bucuresti – Istorie*, vol. 48. (1999). 97–110.
10. *Österreichs Kirchen 1938–1945.* In: Talos, E. – Neugebauer, W. – Hanisch, E. (Hrsg.): *NS-Herrschaft in Österreich*. Wien, 1988. 517–536. (az alábbi címen átdolgozva: *Loyalität, Konkurrenz oder Widerstand? Nationalsozialistische Kultuspolitik und kirchliche Reaktionen in Österreich 1938–1945.* In: Talos, Emmerich – Hanisch, Ernst – Neugebauer, Wolfgang – Sieder, Reinhard (Hrsg.): *NS-Herrschaft in Österreich. Ein Handbuch*. Wien, 2000. 158–186.)
11. *Südliches Afrika: Politik, Wirtschaft, Gesellschaft im 20. Jahrhundert.* In: Grau, Inge – Mährdel, Christian – Schicho, Walter (Hrsg.): *Afrika. Geschichte und Gesellschaft im 19. und 20. Jahrhundert*. Wien 2000. 251–276.
12. *Stereotypen der österreichisch-afrikanischen Begegnung. Am Beispiel Wiens.* In: Niederle, Helmut A. – Davis-Sulikowski, Ulrike – Fillitz, Thomas (Hrsg.): *Früchte der Zeit. Afrika, Diaspora, Literatur und Migration. Wiener Beiträge zur Ethnologie und Anthropologie 10*. Wien, 2001. 181–192.
13. *Jenseits der „Entdeckungsgeschichte“: Forschungsergebnisse und Perspektiven.* In: Sauer, Walter (Hrsg.): *k. u. k. kolonial. Habsburgermonarchie und europäische Herrschaft in Afrika*. Wien, 2002. 7–15.
14. *Schwarz-Gelb in Afrika. Habsburgermonarchie und koloniale Frage.* In: Sauer, Walter (Hrsg.): *k. u. k. kolonial. Habsburgermonarchie und europäische Herrschaft in Afrika*. Wien, 2002. 17–78.
15. *Rindfleisch, Sherry und „good governance“: Europäische Union und Südliches Afrika.* In: Roithner Thomas (Hrsg.): *Europa Macht Frieden. Die Rolle Österreichs*. Münster, 2003. 159–170.
16. *Art. Slatin, Rudolf.* In: *Österreichisches Biographisches Lexikon 1850–1950*. 57. Lieferung. Wien, 2004. 350.
17. *„Mohrenmädchen“ in Bludenz, 1855–1858.* Ein Beitrag zur Geschichte der afrikanischen Diaspora in Österreich. *Montfort. Vierteljahresschrift für Geschichte und Gegenwart Vorarlbergs*, Jg. 56. (2004) H. 4. 293–300.
18. *Deutsche Farm in Gobabis. Namibias Kolonialgeschichte im Spiegel der Kindheitserinnerungen von Asta Pangratz.* *Historische Mitteilungen der Ranke-Gesellschaft*, Jg. 17. (2004). 139–177.
19. [Reflections on the New South Africa](#). In: Loader, Catharina – Niederle, Helmut A. (eds.): *Literatur and migration: South Africa. Papers read at the symposium on South African literature*, Vienna, 29 November to 2 December 2002. Wien, 2004. 63–69.
20. *Gewerke Angelo Soliman. Eine Wiener Miscelle zur Geschichte des Schladminger Bergbaus.* *Wiener Geschichtsblätter*, Jg. 60. (2005) H. 4. 29–34.
21. *Sklaven, Freie, Fremde. Wiener „Mohren“ des 17. und 18. Jahrhunderts.* In: Sauer, Walter (Hrsg.): *Von Soliman bis Omofuma. Geschichte der afrikanischen Diaspora in Österreich 17. bis 20. Jahrhundert*. Innsbruck–Wien–Bozen, 2007. 23–56 (közösen Andrea Wiesböckkel)
22. *Angelo Soliman. Mythos und Wirklichkeit.* In: Sauer, Walter (Hrsg.): *Von Soliman bis Omofuma. Geschichte der afrikanischen Diaspora in Österreich 17. bis 20. Jahrhundert*. Innsbruck – Wien – Bozen, 2007. 59–96.
23. *Afro-österreichische Diaspora heute: Migration und Integration in der 2. Republik.* In: Sauer, Walter (Hrsg.): *Von Soliman bis Omofuma. Geschichte der afrikanischen Diaspora in Österreich 17. bis 20. Jahrhundert*. Innsbruck – Wien – Bozen, 2007. 189–232.
24. *Migration to the Habsburg empire in the 19th century.* In: Holaubek, Johanna – Navratilová, Hana – Oerter, Wolf B. (Hrsg.): *Egypt and Austria III. The Danube Monarchy and the Orient. Proceedings of the Prague Symposium 2006*. Prague, 2007. 207–218.
25. *Human rights and reconciliation in South Africa.* In: Lütgenau, Stefan August (ed.): *Human rights and a Middle East Peace Process. Analyses and case studies from a new perspective*. Innsbruck–Wien–Bozen, 2007. 72–90.

26. [Österreich und Namibia](#). *Ein schwieriges Verhältnis im langen 20. Jahrhundert*. In: Sauer, Walter (Hrsg.): Wien – Windhoek retour. 150 Jahre Beziehungen zwischen Österreich und Namibia. Wien, 2008. 7–61.
27. *Austria-Hungary: The making of Central Europe*. In: Aldrich, Robert (ed.): The age of empires. London, 2007. 196–219. (német nyelvű kiadás: Österreich–Ungarn – die Erschaffung Mitteleuropas. In: Aldrich, Robert (Hrsg.): Ein Platz an der Sonne. Die Geschichte der Kolonialreiche. Stuttgart, 2008. 196–219.)
28. *Ladislau Pyrker und „Piraterie“ in Nordafrika*. Wiener Geschichtsblätter, Jg. 63 (2008) H.1. 25–35.
29. *Entdeckungsreisen am Minoritenplatz*. *Archivalische Quellen zu den Afrikanbeziehungen der Habsburgermonarchie*. Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs, Jg. 53. (2009). 401–415.
30. *Afrikaklischees in der österreichischen Kunst im Zeitalter des Imperialismus*. In: Walter, Sauer (Hrsg.): Vom Paradies zum Krisenkontinent. Afrika, Österreich und Europa in der Neuzeit. Wien, 2010. 105–131.
31. *Afro-österreichische Diaspora heute. Migration und Integration seit Ende der neunziger Jahre*. In: Diendorfer, Gertraud – Rieber, Angelika – Ziegler, Béatrice (Hrsg.): Einwanderungsgesellschaften und kulturelle Vielfalt. Wien, 2010. 48–69.
32. *Schwarze Menschen in der Geschichte Österreichs*. In: Inou, Simon – Achaleke, Beatrice (Hrsg.): [Schwarze Menschen in Österreich. Lagebericht. Afrika und AfrikanerInnen in der österreichischen Schul- und Hochschulbildung](#). Wien, 2010. 8–13.
33. *Auf dem Weg zu einer Kolonialgeschichte Österreichs*. Den Nil aufwärts. Österreich in Geschichte und Literatur, Jg. 55. (2011) H.1. 2–5.
34. *Ein Jesuitenstaat in Afrika? Habsburgische Kolonialpolitik in Ägypten, dem Sudan und Äthiopien in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts*, Den Nil aufwärts. Österreich in Geschichte und Literatur, Jg. 55 (2011) H. 1. 6–27.
35. *Waldhornblasender Gärtner. Ein schwarzer Brasilianer im vormärzlichen Österreich. Oder: Vom Wilden zum Weltbürger und wieder zurück?*. Wiener Geschichtsblätter, Jg. 66 (2011) H. 2. 95–110. (közösen Ina Markovával)
36. *Österreich und die Unabhängigkeit Namibias*. In: Ruppel, Oliver C. – Winter, Gerd (Hrsg.): Recht von innen: Rechtspluralismus in Afrika und anderswo. Festschrift Manfred O. Hinz anlässlich seines 75. Geburtstages. Hamburg, 2011. 59–82.
37. *Zwischen High Society und Vorstadtmilieu. Angelo Soliman im Wien des 18. Jahrhunderts*. In: Blom, Philipp – Kos, Wolfgang (Hrsg.): Angelo Soliman. Ein Afrikaner in Wien. Wien, 2011. 81–93.
38. *Von der Erinnerung zum Mythos. Angelo Soliman und die Projektionen der Nachwelt*. In: Blom, Philipp – Kos, Wolfgang (Hrsg.): Angelo Soliman. Ein Afrikaner in Wien. Wien, 2011. 132–143.
39. *In der Fremde. Orientierung in österreichischen Reiseberichten des 19. Jahrhunderts*. In: Husslein-Arco, Agnes – Grabner, Sabine (Hrsg.): Orient & Okzident. Österreichische Maler des 19. Jahrhunderts auf Reisen. Wien, 2012. 65–73.
40. *Habsburg colonial: Austria-Hungary's role in European overseas expansion reconsidered*. Austrian Studies, Jg. 20. (2012). 5–23.
41. *Auswanderung und Apartheid. Österreichische Emigration nach Südafrika 1948–1994*. In: Heuberger, Andrea (Hrsg.): Rot-Weiß-Rot in der Regenbogensnation. Geschichte und Geschichten österreichischer Auswanderer in Südafrika. Wien – Berlin, 2012. 97–119.
42. *Kirchenmusikvereine in Wien*. In: Maier, Elisabeth – Partsch, Erich Wolfgang (Hrsg.): Anton Bruckners Messen. Bericht über die Tagung Wien, 29. und 30. April 2010. Wien, 2013 (erschienen 2014). 33–47. (közösen Ernst Bruckmüllerrel)
43. *Rudolf Pöchs Kalahari-Reise im Spiegel der Akten des namibischen Nationalarchivs* (15. April 2013), https://homepage.univie.ac.at/walter.sauer/Afrikanisches_Oesterreich-Dateien/Im%20Spiegel%20der%20NAN.pdf.pdf
44. *Vorwort*. In: Kotrba, Franz: k.u.k. in Ostafrika. Die Habsburgermonarchie im „Scramble for East Africa“. Wien, 2015. 3–8.

45. *Foreword*. In: Manong, Stanley: *If we must die. An autobiography of a former commander of uMkhonto we Sizwe*. [Cape Town], 2015. XVIII f.
46. Von „Japetikern“, „Neptunianern“ und „Caffern“. *Frühe Rassenstheorie im Lexicon des Realis*. Wiener Geschichtsblätter, Jg. 71. (2016) H.4. 285–297.
47. „Und man sieh die im Lichte, die im Dunkeln sieht man nicht“. *Neue Beiträge zu einer Kollektivbiographie von Afrikanern und Afrikanerinnen im frühneuzeitlichen Österreich*. Wissenschaftliches Jahrbuch der Tiroler Landesmuseen, Jg. 9. (2016). 232–247.
48. *Exotische Schaustellungen im Wiener Vormärz. Zwischen Voyeurismus und früher Rassenstheorie*. Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung, Jg. 124. (2016) H. 2. 391–417.
49. *Afrikanisches im frühneuzeitlichen Tirol. Religiöse und säkulare Stereotypen eines versklavten Kontinents*. In: Meighörner, Wolfgang (Hrsg.): *Alles fremd, alles Tirol*. Innsbruck, 2016. 69–79.
50. *Viktor Frankl und das Apartheid-Regime in Südafrika*. Internationale Zeitschrift für Sozialpsychologie und Gruppendynamik in Wirtschaft und Gesellschaft, Jg. 41 (2016) H. 132. 20–22.
51. *Kirchenmusikvereine im Wiener Vormärz. Kulturarbeit zwischen Bürgertum und kirchlicher Restauration*. In: Fuchs, Ingrid (Hrsg.): *Musikfreunde. Träger der Musikkultur in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts*. Kassel u. a., 2017. 175–189.
52. *Österreich*. In: Götttsche, Dirk – Dunker, Axel – Dürbeck, Gabriele (Hrsg.): *Handbuch Postkolonialismus und Literatur*. Stuttgart, 2017. 418–420.
53. *Blackening Vienna. Aspekte afrikanischer Präsenz in Wien seit 1918. Unveröff. Projektbericht im Rahmen von „100 Jahre Republik in Österreich – Demokratie in Wien“*. 2018. (közösen Vanessa Spanbauerrel)
54. *Als Regierungssekretär in Deutsch-Südwest. Ein Berliner Privatarchiv zur Kolonialgeschichte Namibias*. In: Edelmayr, Friedrich – Fröhlich, Helgard – Grandner, Margarete (Hrsg.): *Zwischen Ost und West. Festschrift für Klaus Vetter zum 80. Geburtstag*. Münster, 2018. 75–90.
55. *Marengo und Malinowski. Die französisch-österreichische Mission im Süden Namibias*. In: Eckhardt, Michael (Hrsg.): *Mission Afrika: Geschichtsschreibung über Grenzen hinweg. Festschrift für Ulrich van der Heyden*. Stuttgart, 2019. 169–180.
56. *Sarah Reimann, Die Entstehung des wissenschaftlichen Rassismus*. Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung, Jg. 127. (2019) H. 1. 282–284. (recenzió)
57. [Vorwort. Nachdenken über Kasiwai](#). In: Sommerauer, Andrea: *Gewagte Mission. Der Missionshilfeeinsatz von Jugendlichen aus der Marianischen Kongregation (MK) Innsbruck in Rhodesien 1964–1976*. Veröffentlichungen des Innsbrucker Stadtarchivs, Neue Folge, B. 66. Innsbruck, 2019. 7–11. (közösen Johann Gattringerrel)
58. *Prologue*. In: Romney-Schaab, Mary L.: *An Afro-Caribbean in the Nazi Era: From Papiamentu to German*. Monee, IL, 2020. XIII–XIX.
59. *Kolonialismus*. In: Autengruber, Peter – Rathkolb, Oliver – Rettl, Lisa – Sauer, Walter: [Umstrittene Wiener Straßennamen](#). Ein kritisches Lesebuch. 1. Ergänzungsband. Wien, 2021. 64–100.
60. [„Nichts als die Liebe zur Forschung selbst“? Sammeln im kolonialen Kontext – Implikationen für eine aktuelle Museumspolitik](#). In: Schölnberger, Pia (Hrsg.): *Das Museum im kolonialen Kontext. Annäherungen aus Österreich*. Wien, 2021. 63–80.
61. [From Slave Purchases to Child Redemption: A Comparison of Aristocratic and Middle-Class Recruiting Practices for „Exotic“ Staff in Habsburg Austria](#). In: Mallinckrodt, Rebekka von – Köstlbauer, Josef – Lentz, Sarah (eds.): *Beyond Exceptionalism. Traces of Slavery and the Slave Trade in Early Modern Germany, 1650–1850*. Berlin–Boston, 2021. 163–188.
62. *Marengo and Malinowski. The French–Austrian Oblates of St Francis de Sales (Salesians) in Great Namaland, southern Namibia*. Journal of Namibian Studies, Jg. 29. (2021). 27–45.
63. [Afrikanische und afroamerikanische Gefangene im Konzentrationslager Mauthausen \(Folgestudie\)](#). *Projektbericht für den Zukunftsfonds der Republik Österreich*. 2021. (közösen Nikos Stamatouval)
64. [Ovambo human remains in the Natural History Museum Vienna: Viktor Lebzelter’s anthropological collection from Namibia](#). *Annalen des Naturhistorischen Museums Wien, Serie A*, Jg. 123. (2022). 5–32. (közösen Margit Bernerrel, Sabine Eggersszel, Paul Klostermann-nal és Robin Kogerrel)